

pregrupiranje družbenih sil. Zastavljeni vprašanji veljata vzajemno za vse simpozijske udeležence. Mislim, da sodobni avstrijski ali madžarski zgodovinar enako malo pozna famozno agrarno reformo v stari Jugoslaviji ali npr. strukturo industrijskega potenciala v bivši kraljevini. Gradiva za bodoče simpozije je torej dovolj.

Svet je po drugi svetovni vojni simpozijsko veliko bolj razgiban kot pred njo. Obstajajo namreč tudi »bilateralni simpoziji«, na primer jugoslovansko-italijanski, jugoslovansko-češkoslovaški, ali ozko specializirani mednarodni posveti, na primer o železarstvu v Evropi med 1500 in 1650, o proizvodnji papirja in vodnih znakih srednjeveških mlinov za papir do leta 1500 — in tako dalje. V primeri z njimi so modinški kulturnozgodovinski simpoziji res simpoziji splošnega značaja. Morda se bodo kdaj v bodočnosti preorientirali na specialne teme. Razpad habsburške monarhije je imel za posledico tolikšne strukturne spremembe v gospodarstvu (valuta, finance, davki), v politiki, šolstvu, prosveti in kulturi, da tega do danes najbrž še nismo v celoti raztolmačili.

Generalna tema obravnavanega X. mednarodnega kulturnozgodovinskega simpozija se je glasila: Politični in gospodarski položaj dežel v panonskem prostoru med obema svetovnima vojnama. Vseh referatov je bilo enajst. Glede na konceptno širino — ne upoštevajoč tematike — moremo razvrstiti referate v dve skupini. Prvo ali po konceptu širšo skupino so predstavljali naslednji teksti: Dr. Rihard Plaschka (Dunaj), Politični in gospodarski položaj panonskih dežel med leti 1918 in 1938; dalje dr. György Ránki (Budimpešta), Problemi industrije in zunanje trgovine v vzhodnoevropskem prostoru med obema vojnama; potem dr. Hrvoje Matković (Zagreb), Dežele v jugoslovanski državni skupnosti v povezavi s panonskim prostorom in Balkanom; končno dr. Ljubo Boban (Zagreb), Vpliv avstrijskega vprašanja na mednarodni položaj Jugoslavije med obema svetovnjima vojnama. Drugo ali po konceptu ožjo skupino so reprezentirali: Politični in gospodarski razvoj v Avstriji med obema svetovnjima vojnama (dr. Alfred Ableitinger, Gradec), nadalje Politični in gospodarski položaj zahodnega Podonavja med obema svetovnjima vojnoma (dr. Lajos Geccsényi, Győr in dr. Ferenc Horváth, Szombathely); avstrijske dežele so obravnavali dr. Norbert Leser (Salzburg), Gospodarski razvoj na Gradiščanskem med obema vojnoma, drugi je bil dr. Avgust Ernst (Železno), Gradiščanska in leto 1938, tretji dr. Gerhard Pferschy (Gradec), Družbenopolitični razvoj na Štajerskem med obema vojnoma. Slovenijo sva zastopala Ljubljanačana dr. Janko Prunk, Dialog med komunisti in krščanskimi socialisti v Sloveniji med obema vojnoma, ter podpisani z zelo ozko temo, saj se je nanašala le na panonski del Slovenije, Karakteristike gospodarskega razvoja Prekmurja med leti 1918 in 1941.

Po že ustaljeni in dobri tradiciji bodo vsi referati objavljeni v posebni mogersdorfski ali modinški publikaciji in sicer v vseh jezikih, ki so bili na simpoziju zastopani. Publikacija navadno izide nekaj mesecev po simpoziju. Rekli smo navadno, ker pravila tu ni; nekaj malega simpozijev sploh še niso objavili.

Ob koncu letošnjega srečanja je gradiščanski deželni glavar Teodor Kery odlikoval manjše število realizatorjev modinške simpozijske misli. Odlikovanje te deželne vlade se imenuje Veliki red časti in velja za eno izmed najvišjih odlikovanj Gradiščanske. Križce tega reda časti so prejeli: dva madžarska znanstvenika, iz Hrvaške prof. dr. Igor Karaman in prof. Ivan Kampuš, z mariborske univerze prof. dr. Jože Koropec, prof. dr. Vanek Šiftar in prof. Janko Kuster. S tem lepim mednarodnim priznanjem je hotel organizator poudariti vrednost in pomen modinških kulturnozgodovinskih simpozijev ter nagraditi trud sodelavcev iz sosednjih držav.

V času zasedanja so bile že po tradiciji tudi še naslednje prireditve: razstava slik in grafik petih slikarjev iz dežel-udeleženk, celodnevna ekskurzija v Železno (Eisenstadt) in Rust, družabni večer, folklorni večer ter ogled historičnih spomenikov v okolici Mogersdorfa.

Jože Šorn

VII. JUGOSLOVANSKI SIMPOZIJ O POUKU ZGODOVINE

Stalna komisija za pouk zgodovine pri Zvezi društev zgodovinarjev Jugoslavije je, kot že nekaj let zapovrstjo, tudi letos pripravila za učitelje in profesorje posvetovanje o pouku zgodovine. Ta, VII. jugoslovanski simpozij o pouku zgodovine, je bil 29., 30. in 31. avgusta v Arandelovcu. Njegov gostitelj, Društvo zgodovinarjev Srbije, je brezhibno pripravil srečanje pedagogov, katerega pokrovitelj je bila Zveza združenj borcev NOB Jugoslavije.

Delovni del posvetovanja se je odvijal v hotelu Izvor. Postavljen je v izredno lepem parku, ki ga poleg negovanega cvetja krasi marmornata forma viva umetnikov vsega sveta.

Glavna tema predavanj je obravnavala uporabo umetniških del iz obdobja NOB pri pouku zgodovine. Delo simpozija je bilo tokrat zasnovano nekoliko drugače, kot smo bili vajeni doslej. Referati se niso zadrževali le pri naštevanju umetniških del iz časa naše revolucije in pri teoretični predstavitvi njihove uporabnosti pri pouku zgodovine v šoli. Za vsako umetniško zvrst sta bila namreč pripravljena po dva referata. Prvi je zbirno prikazal določeno vrsto umetniških stvaritev in opisal njihovo pričevalno vrednost za pouk, drugi pa je na praktičnih primerih obravnaval uporabo takih umetniških del pri učni uri zgodovine. Osnovan je bil v večini primerov na izsledkih vprašalnikov ali na opisu poteka stvarne učne ure. Ta praktična stran prikazane problematike je imela na občinstvo izredno pozitiven učinek. Dejstvo, da pozornost navzočih ves čas trajanja simpozija skoraj ni upadla, gre verjetno pripisati prav njegovi posrečeni zasnovi. Posvetovanju je prisostvovalo okrog 400 udeležencev, od tega nad 50 prav iz SR Slovenije. Kakovost referatov je sicer nihala, vendar so predavatelji v glavnem dobro predstavili izbrano problematiko. Tema simpozija bi verjetno izzvala še širši odmev, če bi ob njej prišlo do strokovnega sodelovanja s slavisti in umetnostnimi zgodovinarji.

V otvoritvenih govorih sta navzoče pedagoge v imenu pokrovitelja pozdravila predsednik Zveze združenj borcev NOB Arandelovac *Miodrag Riznić* in podpredsednik zveznega odbora Zveze združenj borcev NOB Jugoslavije *Mito Dimitrijeviški*. *Ignacij Voje*, predsednik Stalne komisije za pouk zgodovine, je v svojem pozdravu opozoril na pereč položaj zgodovine v šolah. Sledil je uvodni referat delovnega posvetovanja. Posvečen je bil 60-letnici Zveze komunistov Jugoslavije. Pripravila sta ga referenta *Slavoljub Cvetković* in *Vićentije Đorđević*. Prvi del je sintetično opisal razvoj, pomen in idejno borbo partije do obdobja NOB s posebnim poudarkom na novih izsledkih, drugi pa je za med- in povojno obdobje omenjal posamezne ključne trenutke v partijski zgodovini, vendar se je preveč zadrževal na že znanem. Uvodnemu referatu sta sledili dve predavanji, ki sta zadevali srž problematike zgodovine v usmerjenem izobraževanju. *Hervoja Matković* je opisal stopnjo, na kateri se nahaja reforma usmerjenega izobraževanja in zgodovina v njej na Hrvaškem. Predstavil je poskuse nove osnovne šole, da bi se približala združenemu delu in močnejše idejno usmerjala dijake. Nakazal je tudi različne smeri šolanja in vsebinske okvire zgodovine v njih. Kot vzporednico je *Milutin Perović* skiciral položaj zgodovine na drugi fazi (3. in 4. letnik) usmerjenega izobraževanja v SR Srbiji. Prikazal je različne strokovne usmeritve, v katerih se pojavlja zgodovina kot učni predmet. Predstavil je njeno vsebino in možnosti v okviru različnih fondov učnih ur. S številčnim stanjem vpisov na razne smeri šolanja je ponazoril zanimanje dijakov zanje. Zivahna diskusija, v kateri sta sodelovala *Bogo Grafenauer* in *Marija Kremenshek*, je poudarila razlike reformirane šole v SR Sloveniji glede na druge republike. Podčrtala je težave, s katerimi se zaradi različnih šolskih sistemov po republikah srečuje naša mladina ob prehodih na druge šole v sosednjih republikah in pokrajinah. Omenila je pozitivne lastnosti dosedanje gimnazije, ki jih nova šola ne bi smela zavreči, sicer se bo neizogibno podaljšal univerzitetni študij. Opozorila je, da nova šola premalo upošteva tiste dijake, ki se imajo namen zaposliti po končani srednji šoli. Vsebinska reforma predmetov bo nujno zahtevala dodatne priprave pedagogov na šolah kot tudi profesorjev na fakultetah.

Nadaljnji referati, ki so sledili v popoldanskem delu prvega dne, so bili posvečeni naslovni temi simpozija. *Lazar Rakić* je predaval o možnostih uporabe romanov in pripovedk iz obdobja in o obdobju NOB pri pouku zgodovine, njegov koreferent *Petar Pekarić* pa je predstavil učno uro, pri kateri je za nazorno osvetlitev dogodkov iz obdobja NOB uporabil romane in pripovedke. Uporabnost umetniške poezije iz NOB pri pouku je obravnaval *Savo Andrić*, *Ljiljana Šaper* pa je kot koreferentka nakazala potek učne enote, ki bo kot ponazorilo uporabila umetniške pesmi naše revolucije. Medtem ko je opis učne ure prvega referenta temeljil na resničnem poskusu, pa je druga koreferentka predstavila namišljen in stvarno skoraj neizvedljiv potek take učne enote. Oba koreferata sta bila zasnovana na strokovnih izkušnjah osnovne šole. Na tej stopnji so pri pouku uporabljena umetniška dela služila bolj kot splošnovzgojni pripomoček (z vplivanjem na čustvenost šolarjev), manj pa so mogla koristiti po svoji pričevalnosti o zgodovinski stvarnosti.

V dopoldanskem delu drugega dne posvetovanja je vzporedno s simpozijem zasedala tudi interkatedrska komisija. V njej je *Bogo Grafenauer* nakazal vpliv reformirane srednje šole in usmerjenega izobraževanja na univerzitetni študij.

Tudi ta bi namreč moral namesto evropocentrične in predvsem politične zgodovine nuditi študentom pregled svetovne in celovite zgodovine, postopnega uvajanja tehničnih novosti ter jih seznaniti z najnovejšo zgodovino. Živahna diskusija je razkrila probleme, s katerimi se soočajo profesorji na zgodovinskih oddelkih različnih jugoslovanskih fakultet. *Lazar Rakić* je za to priložnost pripravil predavanje o problemih metodike pouka zgodovine na filozofskih fakultetah, *Ivan Kampuš* pa je prisotne obvestil o pripravah na interkatedrski sestanek študentov, ki bo novembra v Zagrebu. Diskusija je nakazala mnoga pereča vprašanja, ki so za zdaj ostala še odprta. Novi sedež interkatedrske komisije je postal Zagreb.

V rednem delu simpozija je *Miralem Arslanagić* predstavil slikarska dela o NOB in iz NOB ter njihovo uporabnost pri pouku zgodovine. Ta referat ni pokazal kakih posebnih novosti v uporabnosti in metodičnih prijemih teh pripomočkov. Zelo kvalitetni pa so bili ostali trije dopoldanski referati. *Milivoje Rodić* je obravnaval možnosti uporabe narodne poezije iz NOB, *Stefan Trojar* je sistematično obdelal umetniški film o obdobju NOB in možnosti njegove uporabe v šoli, *Marija Kremenišek* pa je skozi pogovor z dijaki prikazala uspešnost zgodovinske učne ure ob uporabi umetniškega filma.

Popoldanski del istega dne je bil namenjen strokovnemu izletu do zgodovinskih spomenikov v okolici Arandelovca. Udeleženci so obiskali Topolo, kjer stoji nekdanji Karađorđev dom, ki je preurejen v muzej. Povzpeli so se do zadužbine kralja Petra I. na Oplencu. Tam so kot mozaiki reproducirane najlepše freske srbskih samostanov. Sledil je ogled pretresljivega in veličastnega kragujevskega muzeja in njegove okolice z vrsto spomenikov žrtvam NOB.

Dopoldanski del zadnjega dne simpozija se je ustavil na kiparskih delih in spomenikih o NOB ter možnosti njihove uporabe pri pouku zgodovine. Če je bil *Vojo Kuševski* v svojem teoretskem referatu precej suhoparen in marsikje nejasen, pa je predstavljal pravo osvežitev opis zgodovinske učne ure z uporabo kiparskih umetniških stvaritev, ki ga je pripravil *Vlado Sarkoski*.

V zaključku posvetovanja so bili navzoči seznanjeni s sklepi interkatedrskega sestanka. Sledenci simpozij o pouku zgodovine bo leta 1980 v Prištini. Obravnaval bo problem odnosa šole in univerze ob temi Mesto pouka zgodovine v sistemu izobraževanja in vzgoje, medtem ko bo druga tema zadevala odnos med ekonomsko, politično in kulturno zgodovino v učnih programih osnovnih in srednjih šol. Omenimo še, da bo referate VII. simpozija o pouku zgodovine objavila zagrebška revija *Pouk zgodovine*.

Darja Mihelič

ZBOROVANJE ČRNOGORSKIH ZGODOVINARJEV

Društvo zgodovinarjev Črne gore je ob sodelovanju s Pedagoško akademijo v Nikšiću in Republiškim zavodom za napredek šolstva socialistične republike Črne gore organiziralo v dneh 5. in 6. oktobra 1979 zborovanje zgodovinarjev v Nikšiću. Širšo jugoslovansko razsežnost je to zborovanje pridobilo z udeležbo predstavnikov zgodovinskih društev iz vseh jugoslovanskih republik (razen Bosne in Hercegovine) in iz obeh pokrajin. Čeprav je bilo to zborovanje sklicano tudi kot kulturno-politična manifestacija ob partijskih jubilejih v letu 1979, je vendar bil izredno poudarjen njegov delovni značaj, saj so se predstavili tako člani črnogorskega društva kot tudi gostje iz drugih republik in pokrajin z referati, ki so predvsem obravnavali probleme sodobne zgodovine narodov in narodnosti v Jugoslaviji, predvsem razvoj revolucionarnega delavskega gibanja med vojnoma, NOB, pa tudi družbeni razvoj v Jugoslaviji po drugi svetovni vojni.

Na zborovanju so bili prebrani sledeči referati: Dr. Miroljub Vasić: Nastanek in razvoj KPJ — ZKJ. Batrić Jovanović: Nastanek in razvoj Zveze komunistične mladine Jugoslavije. Dr. Ivan Jelić: Formiranje in razvoj KP Hrvatske in njeno delovanje v NOB in v revoluciji. France Filipič: Specifičnosti razvoja komunističnega gibanja v Sloveniji, formiranje KP Slovenije in njena vloga v NOB in v revoluciji. Dr. Đorđe Knežević: Ustanovni kongres KP Srbije in specifičnosti revolucije v Srbiji. Mgr. Lazar Lazarov: Organizacijski razvoj KP Makedonije od 1944 do 1964. Mgr. Ranko Končar: Specifičnost razvoja in delovanja KPJ v Vojvodini. Dr. Ali Hadri: Revolucionarno delavsko gibanje in KPJ na Kosovem do leta 1945. Dr. Jovan R. Bojović: Organizacijski razvoj KPJ v Črni gori v NOB in v revoluciji. Poleg zgodovinarjev sta spregovorila na zborovanju tudi dva politična delavca. Tako je Vidoje Zarković, član predsedstva SFRJ, v obširnem referatu opisal potek in rezultate VI. vrha neuvršenih dežel v Havani, in to s posebnim ozirom na vlogo